

și care probabil trăia pe atunci în graiul din Maramureș. Considerăm în schimb că întrebunțările modale ale imperfectului în slavă, în deosebi în graiurile sîrbe și bulgare prezintă o mare apropiere cu cele în limba noastră curentă. ex.: *мчаше погинути* = eram să pier — il allait périr. — *хочах ме оженити* = voiam (ar fi vroit) să mă însoare « *хочах үбити єднєс куканицєс* = voiam să omor un cuc ». Azi se spune curent: *хтео бих да снем* = ași fi vrut să omor. Sau: *што стојш ту? А ето чеках да дође Марко!* « Ce faci aci? Uite, asteptam să vină Marko! » Folosirea imperfectului modal e legată de *хтеи* = a voi, plus infinitivul. Se întâlnește mai ales în dialecte, în poezia populară și în limba scriitorilor. Ca P.P. Niegoș, care folosesc mult graiurile natale.³²

Exemple similare ne prezintă și bulgara *кажеха ми мѝ* = dacă îi spunea —; *Ако разкѣше червената кѣрпа, значеше смѣрт* = Dacă filfiia basmau roșie, însemna moarte. Sau: *да те срецнех дрѣгдѣ, бој знае да ли те бих познал* = Dacă te-ași fi întâlnit undeva în altă parte, dumnezeu știe, dacă te-ași fi cunoscut. »

Ori: *Ако сзнаете токо* = dacă află aceasta. Ori: *Да имах уико владика не щях да въртя мотика.* = Dacă ași avea un unchiu vlădică, n-ași mai da cu sapa. » Studiul acestor forme ar fi necesar să fie făcut paralel și cu cele din limba rom. — pentru a preciza ce e slav în morfologia verbului romînesc.

Pentru a vedea cum a fost redat imperfectul din slavă în limba romînă, am cercetat textele bilingve. Dintre acestea am urmărit în deaproape psaltirile, începînd cu cele rotacizante și pînă la psaltirile slavo-romîne din sec. al XVII-lea, păstrate în manuscrisele Bibliotecii Acad. R.P.R. sub nr. 3465; 4818; 2604 — și psaltirea slavo-romînă cu comentarii păstrată în ms. 2644 — într-o copie din 1697.

Am cercetat și pravila slavo-romînă din 1581 — după Lucaci Scolasticul și păstrată în mss. 692, — precum și cea după versiunile sîrbești din mss. 5211. În Pravile, însă am găsit foarte puține imperfecte.

Urmărirea imperfectului în textele slavo-romîne ne arată limpede o serie de inconsecvențe în traducerea lui, o independență a traducătorului față de originalul slav, precum și evoluția limbii noastre dela formele dialectale vechi, impuse de moștenirea latină sau de textul slav, la formele mai corecte, literare din psaltirea în versuri a lui Dosoftei, din psaltirea lui Coresi și la cele din manuscrisele Acad. (2604) = datînd dela finele sec. al XVI-lea și din sec. al XVII-lea.

1. Astfel pers. I-a singular e tradusă în majoritatea cazurilor tot cu imperfectul. În textele rotacizante și în alte manuscrise de mai tîrziu imperfectul acesta are forma veche în a fără — *м: прѣхѣждаахъ къ незлоби срѣца моего...*

³² Petar C. Sladojević, *O imperfektu у српскохрватском језику*. Јуж. фил., pag. 213—228.

M. Stevanović, *Значење имперфекта према употребн у језику П. П. Негоша* Јужн. фил. XX. 1953-4 pag. 39—80.

În l. romînă se folosește în locul condiționalului imperfectul « modestiei »: Doream (aș dori) să spun ceva ». I. Iordan, *Limba rom. contemp.* București, 1956, pag. 425—426.